

Kommunale smittevernplaner, ikke
så kjedelig som det kanskje kan
høres ut (jo, litt)

eller

Dr. Strangelove or: How I Learned to Stop Worrying and Love the Bomb

Dagfinn Haarr

07.05.18

Historikk

- Slitesterk: Sundhetsloven av 16. mai 1860- 1994.
- Ca. 48.465 dagers virketid
- Etter hvert: Diverse mer eller mindre ukoordinerte ekstralover og forskrifter etter hvert som de trengtes:
- Tuberkuloseloven, Rottebekjempelsesloven, lov om tilsyn med næringsmidler, folketannrøkta, kjønns sykkeloven, vaksinasjonsloven etc etc

Så kom hiv

- Behov for en modernisering og for å samle alle de ulike lovene og forskriftene innen smittevernet
- Smittevernloven trådte i kraft 01.01.95
- Svært velkommen.
- En god og fremtidsrettet lov som lever i beste velgående nesten uendret i dag.
- En viss modernisering er i gang
- Regulerer det samlede smittevernet på en effektiv måte

Tvang - frivillighet

- Tidligere obligatoriske vaksiner (BCG)
- I tråd med moderne rettsoppfatning: Nesten ikke tvangsmidler i smittevernloven (men hjemmel dersom helt nødvendig), bare brukt en gang som jeg kjenner til i vårt område
- Hiv-situasjonen ble stort sett veldig elegant løst ved frivillighet og samarbeid med organisasjonene
- Interessant diskusjon kommet opp ved at frihetspartiet FRP går langt i å gjeninnføre tvangsvaksinering (riktignok bare for spesielle grupper, men allikevel.....)
- Hadde vært greit om de hadde snakket med Preben Aavitsland først, men da ville nok ikke vedtaket vært så enkelt å gjøre.

Fra lovteksten: Kommunelegens ansvar

- a) utarbeide forslag til plan for helse- og omsorgstjenestens arbeid med vern mot smittsomme sykdommer, herunder beredskapsplaner og -tiltak, og organisere og lede
- b) ha løpende oversikt over de infeksjonsepidemiologiske forholdene i kommunen,
- c) utarbeide forslag til forebyggende tiltak for kommunen,

- d) bistå kommunen, helsepersonell og andre i kommunen som har oppgaver i arbeidet med vern mot smittsomme sykdommer,
- e) gi informasjon, opplysninger og råd til befolkningen om vern mot smittsomme sykdommer,

- f) utføre alle andre oppgaver som følger av loven eller bestemmelser i medhold av loven, og medvirke til effektive tiltak for å forebygge smittsomme sykdommer og motvirke at de blir overført.

Kommunelegen skal altså lage forslag til smittevernplan

Du k dder ikke med det kommunale selvstyret når de skal lage planer

Eksempel:

Nordmannen, svensken og dansken

Og de to prinsippene for planlegging er viktige, ikke minst i smittevernet

1.   legge en plan
2.   huske hvor man ha lagt den

Slik gjorde jeg det:

- Jeg somlet og håpet at det skulle komme en grei mal som jeg kunne bruke
- Det gjorde det ikke (jfr det kommunale selvstyret)
- Så traff jeg Geir Sverre Braut utenfor Nidarosdomen: «Du skal lage en plan på **en** side. Resten av planen skal være vedlegg og oppskrifter som du kan oppdatere fortløpende»
- Og det gjorde jeg

- Den er slitesterk, feirer 22-årsjubileum 21.oktober 2019, men må fornyes 01.01.20 (Nye Kristiansand er i emning!)
- En mindre avlegger er plantet i Birkenes kommune (5.100 innbyggere)
- Revideres når det trengs, og minimum en gang i året.
- Inngår i et knippe helse- og sosialplaner som er blitt vedtatt politisk
- Inngår i det årshjulet som er laget for politiske vedtak for oppdaterte planer
- Er lenket til overordnet beredskapsplan
- Jeg slipper å passe på den politiske siden av planen

Her er planen på neste lysbilde

- Den er fortsatt på en side (men 39 sider vedlegg, ned fra 85 da planen var ny)
- Den var på to sider før, da inneholdt den også et delegasjonsvedtak fra kommuneoverlegen til meg
- Etter at jeg ble kommuneoverlege og tok med meg smittevernet inn i jobben, var det ikke behov for et formelt delegasjonsvedtak
- Håper inderlig det blir behov for nytt delegasjonsvedtak når vi blir Nye Kristiansand

Smittevernplan

 Kvalitetssystemet	NIVÅ: 2 KAP. PROSEDYRE 2.1.2 SMITTEVERNPLAN M/ VEDLEGG
	Utarbeidet dato: 21. Oktober 1997 Sist revidert dato: 4. desember 2017 Sist Oppdatert: 4. desember 2017
Utarbeidet av: Smittevernlegen	Godkjent av: Kommunoverlegen

FORMÅL: Å sikre befolkningen mot smittsomme sykdommer.

FREM GANGSMÅTE:

1. Lovgrunnlag:

- [Lov om vern mot smittsomme sykdommer med forskrifter.](#)
- [Lov om helse- og omsorgstjenester med forskrifter.](#)
- [Lov om matproduksjon og mattrygghet med forskrifter.](#)
- [Lov om helsemessig og sosial beredskap med forskrifter.](#)
- [Lov om helsepersonell med forskrifter.](#)
- Folkehelseloven med forskrifter

2. Ansvarlig: Kommunoverlegen.

3. Faglig basis: Tjenesten skal utøves etter allment aksepterte faglig-medisinske normer.

- Tjenesten skal følge råd og publiserte saker som gis fra Folkehelseinstituttet og andre statlige organ.
- www.helsedirektoratet.no
- www.fhi.no, her spesielt Smittevernveilederen: www.fhi.no/nettpub/sm_ttevernveilederen.

VEDLEGG:

1. [Stodforberedelseplan](#)
2. [Meningitt i skole og barnehage](#)
3. [Tuberkuloseplan for Kristiansand kommune](#)
4. [Informasjon fra smittevernet](#)
5. [Håndtering av sikkaskader](#)
6. [Beredskapsplan for utbrudd med næringsmiddel](#)
7. [Beredskapsplan for utbrudd med allmenntilfarlig smittsom sykdom](#)
8. [Beredskapsplan for pandemisk influensa i Kristiansand](#)
9. [Plan for legionellasmitte](#)
10. [Infeksjonskontroll i helseinstitusjon](#)

HENVISNINGER ANDRE PLANER:

- Plan overordnet krisehåndtering
- Plan for HS-beredskap
- Sektorberedskapsplaner

Se [beredskaps håndbok på ekstrasnet](#)

Distribusjon av smittevernplanen:

Planen distribueres til aktuelle samarbeidspartnere ved behov og på oppfordring. Planen er alltid tilgjengelig og oppdatert på www.kristiansandkommune.no/smittevern.

VEDLEGG:

Nærbilder

- **FORMÅL:** Å sikre befolkningen mot smittsomme sykdommer.
-
- **FREMGANGSMÅTE:**
- **1. Lovgrunnlag:**
- [Lov om vern mot smittsomme sykdommer](#) med [forskrifter](#).
- [Lov om helse- og omsorgstjenester](#) med [forskrifter](#).
- [Lov om matproduksjon og mattrygghet](#) med [forskrifter](#).
- [Lov om helsemessig og sosial beredskap](#) med [forskrifter](#).
- [Lov om helsepersonell](#) med [forskrifter](#).
- [Folkehelseoven](#) med [forskrifter](#)
-
- **2. Ansvarlig:** Kommuneoverlegen.

- **3. Faglig basis:** Tjenesten skal utøves etter allment aksepterte faglig-medisinske normer.
Tjenesten skal følge råd og publikasjoner som gis fra Folkehelseinstituttet og andre statlige organ.
- www.helsedirektoratet.no
- www.fhi.no, her spesielt Smittevernveilederen: www.fhi.no/nettpub/smittevernveilederen.
- **HENVISNINGER ANDRE PLANER:**
- Plan overordnet krisehåndtering
- Plan for HS-beredskap
- Sektorberedskapsplaner
-
- Se [beredskapshåndbok på ekstranett](#)
-

- **VEDLEGG:**
- [Stedfortrederfunksjon](#)
- [Meningitt i skole og barnehage](#)
- [Tuberkuloseplan for Kristiansand kommune](#)
- [Informasjon fra smittevernet](#)
- [Håndtering av stikkskader](#)
- [Beredskapsplan for utbrudd med næringsmiddelbåren infeksjon/intoksikasjon](#)
- [Beredskapsplan for utbrudd med allmennfarlig smittsom sykdom](#)
- [Beredskapsplan for pandemisk influensa i Kristiansand](#)
- [Plan for legionellasmitte](#)
- [Infeksjonskontroll i helsetjenesten](#)
-
- **Distribusjon av smittevernplanen:**
- Planen distribueres til aktuelle samarbeidsparter ved behov og på oppfordring. Planen er alltid tilgjengelig og oppdatert på www.kristiansand.kommune.no/smittevern.
-

Noen kommentarer til de vedleggene vi bruker mest

- Stedfortrederlisten
- Informasjon fra smittevernet (en «darling» det er vanskelig å «kille»)
- Håndtering av stikkskader
- Tuberkuloseplanen
- (Pandemisk influensa): Sjelden. Venter på neste pandemi og må da generalrevideres uansett
- MRSA (en stadig hodepine)

STEDFORTREDERFUNKSJON INNEN SMITTEVERN

STEDFORTREDERFUNKJON INNEN SMITTEVERN I KRISTIANSAND KOMMUNE

Smittevernlegefunksjonen i Kristiansand kommunen skal kunne ivareta aktuelle kommuneoverlege-oppgaver innen smittevern beskrevet blant annet i denne planen og i smittevernloven.

Funksjonen benevnes videre som «smittevernlegen», og ivaretas i det daglige av kommuneoverlegen.

Stedfortredere for smittevernlegen:

- Om kommuneoverlegen ikke er tilgjengelig skal de assisterende kommuneoverleger først benyttes som stedfortredere.
- Smittevernlegene har ikke vaktordning, men kan kontaktes utenom vanlig arbeidstid og vil stille opp dersom de har tid/anledning.
- Dersom det er helt umulig utenom vanlig arbeidstid å mobilisere en av legene som er tillagt ansvaret for smittevernet, og det ikke kan vente, skal C-legen ved Kristiansand legevakt utføre oppgaver i medhold av smittevernloven.
- Som vedlegg skal det til enhver tid foreligge liste med navn på de leger som skal ha smittevernlegens ansvar.

Adresseliste over smittevernlege og stedfortreder i Kristiansand kommune:

(Listen er satt opp i prioritert rekkefølge. Start med øverste navn, og gå videre nedover)

Pr	Funksjon/navn	Arbeidsadresse	Tlf Arbeid	Tlf mobil	Tlf privat
1	Kommuneoverlege Dagfinn Haarr	Rådhuskvarteret	38075703	48267701	
2	Ass. kommuneoverlege Eirik Abildsnes	Knudsgården		90744480	
3	Ass. kommuneoverlege Odd Kjøstvedt	Knudsgården	38075427	48024111	46543875
4	Legevaktoverlege Robert Burman	Legevakta / Vennesla legesenter		95075973	
5	Ass. kommuneoverlege Margaret Heald	Valhalla	38143095	91119226	
6	Lege med selvstendig vaktkompetanse på Kristiansand legevakt	Legevakta	38056290		

Vedleggene er blitt færre og færre på grunn av lenker til gode nettsider på FHI

- Tuberkuloseplanen er nesten forsvunnet, erstattet av henvisning til FHI sine sider
- Vedleggene med egenprodusert informasjon fra smittevernet kan stort sett erstattes av Smittevernhandboka (som startet da Hans Blystad gjorde det samme i Trondheim som jeg gjorde i Kristiansand, men han tok med seg alt han hadde skrevet til FHI)
- Planen for utbrudd av smittsom sykdom (SARS, EBOLA etc), har vært helt urimelig tykk, men jeg har slanket den så mye jeg kunne
- Jeg er ambivalent til hvor tykk pandemiplanen bør være, må likevel lage en helt oppdatert plan når virusene nærmer seg, jfr forrige innlegg.

Plagsomme styringer fra oven som har krevet spesialdeler av planen:

- SARS
- Ebola
- Legionella
- MRSA

(Da var plutselig ikke det kommunale selvstyret så stas lengre!)

Men dette diskuterte vi i forrige innlegg

Del to: Infeksjonskontrollprogram i helseinstitusjoner

Viktigere enn smittevernplanen, bør være levende hver eneste dag og brukes aktivt

Forskrift om smittevern i helsetjenesten:

Krav fra 1996 om infeksjonskontrollprogram

- Vi fikk ikke et skikkelig infeksjonskontrollprogram for sykehjemmene på plass før ca. 2006 fordi jeg ikke ønsket å kjøpe et fra spesialisthelsetjenesten
- Utarbeidet i løpet av vel et år av smittevernkontaktene på sykehjemmene og legevakta
- Legevakta bruker en modifisert versjon
- Hjemmesykepleien og rusboligene bruker utvalgte deler
- Gruppa reviderer dokumentet jevnlig under ledelse av hygiene-sykepleierne

Målbar effekt av infeksjonskontrollprogrammet?

- Kvalitativt: Jeg opplever stålkontroll ved utbrudd av noro, influensa etc på institusjonene
- Vi har håndtert MRSA med lave skuldre og uten panikk i mange år nå.
- Kvantitativt: Stort sett bedre og bedre tall ved de halvårlige prevalensundersøkelsene av infeksjoner ved institusjonene våre
- Det er tydelig at programmet er kjent og brukt på institusjonene

Birkenes

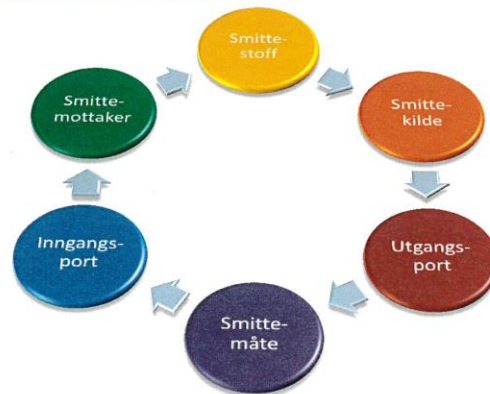
- Ett sykehjem i kommunen
- Perm fra Sørlandets sykehus
- Da vi skulle ha tilsyn, tok det tid før vi fant permen (som var på 100+ sider og stort sett bare kjent for styrer(som visste hvor den sto))
- Ikke noe eierforhold til dokumentet
- Har Kristiansandsplanen «til låns» og bruker det de finner relevant i denne.

Nye Kristiansand

- Søgne og Songdalen (som vi skal slå oss sammen med 01.01.20 har kjøpt tjenester fra vårt lokale sykehus
- Avtalene er oppsagt
- Midlene tilføres eksisterende hygienesykepleierfunksjon i Kristiansand
- Må ha en skikkelig prosess for å implementere denne planen i de to andre kommunedelene

Infeksjonskontrollprogram

De viktigste delene (68 sider)

1. Innledning, ansvarsforhold, virkeområde
2. Kontrollskjema for kritiske punkter
3. Opplæring (med sjekkliste som skal undertegnes)
4. Grunnleggende smitteverntiltak
5. Infeksjonsspesifikke smitteverntiltak
6. Mikrobepesifikke smitteverntiltak
7. Infeksjonsovervåkning og andre smitteverntiltak

Avslutning:

- Smittevernplanen og infeksjonskontrollprogrammet er gode verktøy i hverdagen
- Jeg husker hvor jeg har lagt begge og bruker dem begge fra tid til annen.